

інформатики, відповідно до особливостей його майбутньої професійно-педагогічної діяльності, що в свою чергу зумовлює потребу у розробці нових форм та методів їх підготовки.

Високий рівень підготовки вчителя у цьому напрямку дозволить гарантувати значно вищий рівень компетенції з організації безпечного навчально-виховного процесу, а відповідно і вищий рівень його професійної підготовки.

Список використаної літератури:

1. Бедрій Я. І. Охорона праці : навчальний посібник / Я. І. Бедрій, С. І. Дембіський, В. С. Джигирей та ін. – Львів : ТОВ «К.К.К.», 1997. – С. 67.
2. Безпека життєдіяльності, цивільна оборона та охорона праці // Інтегрована навчальна програма. – К. : Освіта України, 2005. – С. 24.
3. Наказ № 969/922/216 Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України».
4. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи. – Випуск 31 / за ред. В. Д. Сиротюка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. – С. 58.
5. Типова навчальна програма нормативної дисципліни «Охорона праці в галузі» для вищих навчальних закладів для всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями «Спеціаліст», «Магістр». – Київ. 2011.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТРАВМАТИЗМУ ПРИ ОБРОБЦІ ТКАНИННИХ МАТЕРІАЛІВ

*Іванова О. Г.
м. Полтава*

Легка промисловість це одна з провідних та соціально орієнтованих галузей України. Працівники більшості професій легкої промисловості у процесі виробничої діяльності зазнають впливу комплексу шкідливих виробничих чинників, серед яких домінують підвищені рівні шуму і вібрації, електромагнітне випромінювання, несприятливий мікроклімат, статична робоча поза, монотонність праці та підвищене зорове та м'язове напруження під час виконання технологічних операцій (тривалість зосередження – 80-90% від часу зміни) [1,3].

На деяких робочих місцях працівники легкої промисловості зазнають впливу дії канцерогенних речовин таких, як. формальдегід, тетрахлоретилен, сполуки хрому (VI), газ радон та інші. У виробничих приміщеннях, особливо при переробці бавовни, вовни та лляного волокна, утворюється пил, який приводить до захворювань шкіри (подразнення шкіри, екземи, подразнення верхніх дихальних шляхів, кон'юнктивіт,) та внутрішніх органів (астматичне захворювання легень, гострі отруєння, тяжкі хронічні захворювання).

Тепло від працюючого устаткування приводить до перегріву працівника, у результаті чого терморегуляція тіла порушується. Мікрокліматичні параметри на робочих місцях швачок, розкрійників, термообробників, апретурників, прасувальників у швейному та трикотажному виробництвах характеризуються підвищеною температурою повітря (26,5-29,0°C) та підвищеною відносною вологістю (до 80%) Це приводить до зростання простудних, серцево-судинних, бронхолегеневих та інших захворювань[3].

Шкідливі умови праці, крім професійних захворювань, викликають захворювання з тимчасовою втратою працездатності. З цих захворювань питома вага належить хворобам органів дихання, системи кровообігу, кістково-м'язової та нервової

систем. Серед хвороб кістково-м'язової системи домінують остеохондроз та остеохондрит; нервової системи – вегетосудинна та нейро-циркуляторна дистонія. Крім цього реєструються хвороби репродуктивної системи [4].

Аналіз професійних захворювань у легкій промисловості показує, що їх причинами є: у 50-60% – недосконалість технологій та обладнання; близько 20% – неефективність та відсутність засобів індивідуального захисту; 4-5% – відсутність і несправність санітарно-технічного устаткування; 3% – неправильна організація робочих місць[1,3].

Крім шкідливих факторів, на підприємствах легкої промисловості існують небезпечні чинники, серед яких найбільш травмонебезпечні рухомі і такі, що обертаються деталі обладнання, машин і механізмів, падіння потерпілого під час пересування. Найбільша кількість нещасних випадків припадає на ткацьке виробництво, оздоблення тканин та текстильних виробів, виробництво виробів з текстилю, а також виробництво нетканих текстильних матеріалів та виробів з них, фетрових виробів, інших текстильних виробів[5].

Відповідно до класифікації видів економічної діяльності за професійним ризиком окремі види легкої промисловості мають найвищі класи ризику, наприклад:

- підготовка та прядіння текстильних волокон;
- ткацьке виробництво;
- оздоблення текстильних виробів;
- виготовлення виробів із хутра;
- дублення шкір і оздоблення шкіри, вичинка та фарбування хутра;
- виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів зі шкіри та інших матеріалів.

Слід відмітити, що рівень травматизму та професійних захворювань у легкій промисловості є один з найменших в Україні, але з урахуванням обсягів виробництва продукції є одним з найвищих у світі[2]. Високий рівень травматизму свідчить про те, що стан умов та безпеки праці не повною мірою відповідає вимогам чинного законодавства та нормативно-правових актів з охорони праці.

Для запобігання нещасним випадкам на виробництві, викликаних умовами праці, необхідно проводити профілактичні заходи. З метою ефективного проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, запобігання нещасним випадкам на виробництві, які загрожують життю і здоров'ю працюючих, Міністерством промислової політики України та Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійної захворюваності України розроблено програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища[5].

Програмою передбачено вивчення умов праці працюючих – виявлення та усунення шкідливих та небезпечних виробничих факторів на робочих місцях; проведення аналізу за ступенями шкідливості у тих галузях економіки, де за останні роки зафіксовано найбільший рівень травматизму та професійної захворюваності, а також заходи щодо впливу шкідливих та небезпечних факторів у даних галузях, а саме: поліпшення організаційних заходів з охорони праці, модернізації чи заміни обладнання та технологій, медико-профілактичних заходів, застосування засобів колективного та індивідуального захисту працюючих на робочих місцях.

Незважаючи на відносно низький рівень травматизму та професійних захворювань у легкої промисловості України порівняно з іншими галузями, він значно перевищує рівні розвинутих країн Європи, тому питання попередження травматизму є актуальними. Серед шкідливих виробничих чинників домінують: підвищені рівні шуму і вібрації, електромагнітне випромінювання, несприятливий мікроклімат, статична робоча поза, монотонність праці та підвищене зорове та м'язове напруження під час

виконання технологічних операцій. До найбільш небезпечних чинників відносяться: рухомі і такі, що обертаються деталі обладнання, машин і механізмів, падіння потерпілого під час пересування.

Заходи щодо попередження травматизму та професійних захворювань спрямовуються у наступних напрямках: поліпшення організаційних заходів з охорони праці, впровадження сучасних технологій та обладнання, створення оптимальних параметрів мікроклімату на робочих місцях, медико-профілактичних заходів, застосування засобів колективного та індивідуального захисту працюючих.

Список використаної літератури

1. Гігієнічна оцінка комплексу факторів, діючих на сучасних виробництвах у легкій промисловості [Електронний ресурс] / Л. А. Гвозденко, В. І. Назаренко, В. Г. Мартиросова та ін. // Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України : наук.-практ. конф. (до 120-річчя з дня народження О.М. Марзєєва) : тези доп. — К., 2003. — Вип. 5.— Режим доступу: <http://www.health.gov.ua/Publ/conf.nsf/165dc8dd0ddb56dc22>
2. Ізвіт Т. Л. Сучасний стан умов та безпеки праці на підприємствах легкої промисловості / Т. Л. Ізвіт // Вісник КНУТД – 2011. - №6. - С. 146-151.
3. Лотоцька-Дудик У. Б. Особливості умов праці та вплив їх на здоров'я працівників легкої промисловості/ У. Б. Лотоцька-Дудик, Н. О. Крупка // Environment & Health – 2016. - № 3. - С.60-67.
4. Охріменко П. В. Вплив виробничих процесів на здоров'я жінок, які працюють на швейному виробництві / П. В. Охріменко // Довкілля і здоров'я — 2009. — № 4. — С. 54-57.
5. Федоренко О. О. Аналіз прогнозування та попередження виробничого травматизму на підприємствах легкої промисловості/ Федоренко О. О., Мартиненко О. В.// Вісник КНУТД Технології та дизайн – 2014. - №3(12). - С.12-18.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

*Гречишина А. М.
м. Полтава*

Анотація. Покращення умов праці, зниження виробничого травматизму та професійних захворювань має не лише соціальний, а й економічний ефект. Пояснення цьому є збільшення фонду робочого часу, підвищення ефективності використання обладнання, зменшення плинності кадрів, скорочення виплат, пов'язаних з виробничим травматизмом, зменшення витрат на пільги та компенсації за несприятливі умови праці.

Ключові слова. Умови праці, санітарно-технічний стан, санітарно-оздоровчі заходи, виробничий травматизм, професійні захворювання.

Раціональний комплекс заходів, які спрямовані на покращення умов праці, може забезпечити збільшення продуктивності праці на 15-20%, що є досить високим показником. Але реалізація таких заходів потребує затрат, а як наслідок і до збільшення собівартості продукції і зменшення доходів роботодавця. Саме тому роботодавці не застосовують раціональні комплекси заходів, а витрати вважають марними. Досвід розвинутих країн у галузі охорони праці свідчить про те, що поліпшенню умов праці сприяють заходи: податкові пільги на засоби, спрямовані на оздоровлення умов праці; диференціювання страхових внесків залежно від частоти й тяжкості травматизму і професійних захворювань; впровадження санкцій за бездіяльність власників щодо поліпшення умов охорони праці.

Тому актуальності набувають питання щодо визначення основних проблем економічного характеру, пов'язаних з підвищенням рівня охорони праці.

Проаналізовано економічні втрати, які спричинені виробничим травматизмом та визначена оцінка соціально-економічної ефективності працезохоронних заходів.